

spatium denuo vallum interdum fortasse male habitum refecisse titulis illis non excluditur. Neque perspicitur inde, qua ex parte numeri spatiorum computari coepti sint, ut tabula docet, in qua tituli procedunt ab oriente versus occidentem. Horsleius (p. 159 cf. praef. p. X) e contrario vallum exstructum esse putabat ab occidente versus orientem (similiter ut vallum Hadriani, cf. p. 124); sed rationes, quas profert, scilicet multo plures in parte occidentali repertos esse titulos, quam in orientali, nec verae sunt neque etiamsi essent quicquam probarent. Itaque haec omnia, mensurae titulorum, spatia a singulis numeris confecta, operis progressus incerta manent; ut recte statuit Stuart (p. 363).

Castella autem quot qualiave fuerint post accuratam Guilelmi Roy explorationem indicari potest aliquanto magis confidenter. Notitiae certe tempore videntur deserta fuisse, unde nulla eorum in eo libro memoria superest. Sed superest, id quod Roy non prorsus neglexit sensitque etiam aliqua ratione Horsleius (p. 505), apud Ravennatem, scilicet propterea quod castella illa viae militaris quoque mansiones erant in itinerariis plenioribus, quam Antoninianum nobis servatum, indicatae. Haec enim apud Ravennatem (5, 31 p. 434, 19 ss.) leguntur: *iterum sunt civitates in ipsa Britannia recto tramite una alteri conexas* (observa iisdem fere verbis antea p. 432, 7 stationes valli Britannici ab eo enumerari), *ubi et ipsa Britannia plus angustissima de Oceano in Oceano esse dinoscitur, id est*

1 <i>Velunia</i>	6 <i>Medio Nemeton</i>
2 <i>Volitanio</i>	7 <i>Subdobiadon</i>
3 <i>Pexa</i>	8 <i>Litana</i>
4 <i>Begesse</i>	9 <i>Cibra</i>
5 <i>Colanica</i>	10 <i>Credigone</i>

Iam supra dixi decem tantum castellorum certa vestigia observata esse a Guilelmo Roy, reliqua, ut infra accuratius exponetur, incerta manere. Quis igitur dubitabit enumerationem illam decem civitatum in Britanniae parte 'plus angustissima' referendam esse ad decem valli Scotici castella, quorum vestigia supersunt? Id quod ab antiquariis Britannis omnibus video neglectum esse. Nomina, quorum duo tantum apud Ptolemaeum praeterea redeunt *Colanica* castelli quinti (Κολανία 2, 3, 9) et decimi *Credigone* (quod cum 'Περιγόνιον eius 2, 3, 7 et 'Περιγόνιος κάλπος 2, 3, 1 satis probabiliter componetur) solita in eo scriptore corruptela pessum data quidem sunt, neque vero casu castellum sextum, quod facile potest in medio vallo situm fuisse, *Medio Nemeton* videtur dictum esse (vide infra n. IX *Bemulie*). Cum Ravennas valli Britannici stationes enumeret ab occidente versus orientem, inde idem eum fecisse in stationibus valli Scotici non certo concluderis; tamen eo ordine in hac sylloge stationes recensui ad valli Britannici similitudinem, cum contrarii, ut dixi, rationes idoneae nullae omnino possint afferri.

I. CARRIDEN.

A parte valli orientali incipienti (neque enim est, ut vidimus, cur ab altera incipiamus) turrin vel castellum minus fuisse prope *Carriden* (sive *Caerridden*) probabile est, quanquam quo loco ipse valli terminus fuerit utrum prope ipsum *Carriden* an iuxta *Abercorn*, ut Bedae testimonium incertum indicat, propter orae maritimae naturam nec a scriptoribus veterioribus definiri potuit secundum ea, quae tum supererant, vestigia (cf. Horsley p. 173; Stuart p. 362; R. Garnett *Archaeologia* 30, 1844 p. 245 ss.) nec nuper decisum est invento titulo n. 1088, quem qui primi ediderunt putabant in ipso termino fuisse collocatum. Ita enim de eo mihi scripsit Iohannes Stuart: *the spot in question* (scilicet ubi vallum terminetur) *is a rocky projection, round which in old time the waters of the Forth flowed, altho' now they have receded by some distance. At this rocky point are many squared freestone blocks, which apparently have formed part of a wall, into which this slab had been built, as appears*

by some holes in it for fixing it back. Concedamus necesse est locorum peritis nullum alium fortasse nec esse nec extare potuisse unquam locum, a quo facilius vallum initium cepisse credi possit; sed lapides illos unaque etiam eum, cui titulus inscriptus est, tempore posteriore in collem illum casu aliquo vel consilio deferri non potuisse negamus. Tituli autem verba totius valli terminum non magis indicant quam qui reperti sunt generis eiusdem reliqui per varias valli partes dispersi. Praeter titulum alterum cohortis alicuius (n. 1089) et instrumenti domestici quaedam frustula vetusti nihil prope *Carriden* prodiit; castelli vestigia nulla, situm tantum definire posse sibi visus est Roy (p. 162). Stationem igitur valli primam ibi collocandam esse ratione idonea nulla videtur probari posse; tituli duo, quos hic propono, facile in quovis valli ipsius loco potuerunt positi esse.

1088 Tabula lapidea grandis casu effossa m. Aprili a. 1868 in colle dicto *the Windmill hill*, qui est in praedio *Grange Henrici Cadell, at Bridgeness in the parish of Carriden, Linlithgowshire*. Servatur in museo Edinburgensi; longa est ped. 9, alta ped. 3 dig. 11. Litterae intra tabellam ansatam; ansae peltarum formam habent. Litterae sunt elegantes, lapis universus integerrime servatus.

*eques armatus hastam
vibrans; infra hostes
devicti quattuor inter
scuta et mucrones;
unius caput decisum
adiacet*

IMP · CAES · TITO · AELIO
HADRI · ANTONINO
AVG · PIO · P · P · LEG · II
AVG · PER · M · P · III · BCL · II
5 FEC

*homines quattuor stantes, unus
patera supra aram libans, al-
ter vexillum tenens, in quo
scriptum est*

LEG
II
AVG

*Adestat tibicen tibia duplici ca-
nens; infra sedet victimarius (?)
ante ovem, taurum, aprum*

Imaginem photographica misit Ioh. Stuart. Ediderunt ephemerides Scoticae et Anglicae complures, quas mihi subministravit Guil. Wright (velut *the Times* Apr. 21, 1868); ligno incisam exhibuerunt *the illustrated London News* (m. Maio a. 1868); repetita inde est in *gent. mag.* 5, 1868 p. 763 et in *archaeol. journ.* 26, 1869 p. 178.

Lectio certa est; anaglypha similia atque in n. 1130, sed operis accuratioris. A dextra suovetaurilia representari manifestum est.

1089 *Carinn or Caeribden, built up in the house GORD. In Caer-ridden house HORSL. Frustra quaesivit STUART.*

COH			T
VIII			
> STA	vex- illum	aquila sertum tenens	vex- illum
TELES			

Gordon it. sept. p. 60 tab. 10 fig. 6 (inde Stuart p. 362 tab. 15 fig. 1); Horsley p. 202 *Scotl.* 24 (inde Goughs Camden 4 p. 100; Hodgson 2, 3 p. 263).

Gordon ita legit COH|IVLE|ASIA|TEI'S omissa T littera ad dextram addita, quae quid significet ignoro.

Coh(ortis) VIII o(centuria) Sta(tu) Teles(phori?)